

Asia C-298/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

4.5.2022

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (Portugali)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

3.5.2022

Kantajat:

Banco BPN/BIC Português, SA

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, SA – Sucursal em Portugal

Banco Português de Investimento, SA (BPI)

Banco Espírito Santo, SA – selvitystilassa

Banco Santander Totta, SA

Barclays Bank Plc

Caixa Económica Montepio Geral – Caixa Económica Bancária, SA

Caixa Geral de Depósitos, SA

Unión de Creditos Inmobiliarios, SA – Estabelecimento Financeiro de Crédito SOC

Caixa Central de Crédito Agrícola Mútuo, CRL

Banco BPN/BIC Português, SA

Vastaaja:

Autoridade da Concorrência

Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão
1º Juízo – J1
(kilpailu-, sääntely- ja valvontatuomioistuin, Portugali, 1. tuomari)

[– –] [kansallisen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen osoitetiedot]

Viite: 353845 Asia (hallinnollinen seuraamus) 225/15.4YUSTR-W

Vastaaja: Autoridade da Concorrência
Kantajat: Banco BIC Português, SA ym.
Päivämäärä: 3.5.2022

Aihe: Ennakkoratkaisupyyntö, johon sisältyy nopeutettua käsittelyä koskeva pyyntö (unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artikla)

Minulla on kunnia esittää Teille tämä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan a alakohdan ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukainen ennakkoratkaisupyyntö, joka on sisällöltään seuraava:

Osapuolten yksilöinti

[– –] [kantajien ja vastaajan edustajien tiedot]

ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ

1. Oikeusriidan kohde ja tosiseikat

Tässä hallinnollisia seuraamuksia koskevassa asiassa Autoridade da Concorrência (kilpailuviranomainen, Portugali) totesi kunkin päätöksen adressaateista syyllistyneen kilpailulain (Lei da Concorrência) 9 §:ssä¹ (joka oli aiemmin lain

¹ 9 §

Sopimukset, yhdenmukaiset menettelytavat ja yritysten yhteenliittymien päätökset

1. - Kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat sekä yritysten yhteenliittymien päätökset, joiden tarkoituksena on kilpailun estäminen, vääristäminen tai rajoittaminen kansallisilla markkinoilla tai niiden osassa tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy kansallisilla markkinoilla tai niiden osassa, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:

- a) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
- b) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
- c) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
- d) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;

nro 18/2003 4 §) ja SEUT 101 artiklassa sekä kyseisen lain 68 ja 69 §:ssä tarkoitettuun ja sanktioituun hallinnolliseen rikkomukseen ja velvoitti kunkin niistä maksamaan sakon, jonka suuruus on enintään 10 prosenttia niiden lopullisen hallinnollisen päätöksen antamista välittömästi edeltäneen tilikauden liikevaihdosta.

Kantajat, jotka olivat tyytymättömiä päätökseen, jossa seuraamuksesta määrättiin, nostivat päätöksestä kanteen Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisãossa (kilpailu-, sääntely- ja valvontatuomioistuim, Portugali), jolla on asiassa täysi toimivalta ja jonka johdolla asiassa pidettiin välitön, kontradiktorinen ja julkinen valmisteluistunto ja pääkäsittely.²

Kaikkien asianosaisten toivomuksesta ja myös tuomioistuimen päätöksen mukaisesti [oikeudenkäynnissä] esitettiin todistelua todistajien kuulemisen ja kirjallisten asiakirjojen muodossa, yhtiöiden, joille on määrätty hallinnollinen seuraamus, asiamiehet antoivat lausumia haluamistaan seikoista, ja kuultiin taloustieteen asiantuntijoita.

Loppulausunnot esitettiin, ja asiaa käsittelevä tuomioistuin määräti tyhjentävästi tosiseikat, jotka katsottiin toteen näytetyiksi tai toteen näyttämättömiksi (rikkomuksia koskevan säännösten (Regime Geral de Contra-Ordenações, RGCO), 75 §:n 1 momentti).

Edellä kuvatun todistelun ja kuulemisen perusteella **seuraavia seikkoja pidetään toteen näytettyinä:**

Vaihdettujen tietojen luonne

Kantajat osallistuivat asunto- ja yrityslainojen sekä kulutusluottojen yhteydessä tietojen vaihtoon seuraavista aiheista: i) voimassa olevat ja tulevat myynti- ja toimitusehdot (kattavat korkomarginaalitalaukukset, luotonantovaltuudet ja riskimuuttajat) tietojen vaihtamisen ajankohtana julkisesti saatavilla olleita tietoja suuremmassa laajuudessa ja järjestelmällisemmässä muodossa ja ii) kunkin pankin kuukausittaiset volyymit, joita koskevat tiedot eriteltiin euromääräisinä

e) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataivan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen;

f) joiden tarkoituksena on tarjota majoitus- ja matkailupalvelujen tai paikallismajoituksen alalla elektronisella alustalla tai fyysisissä toimitiloissa tuotteita tai palveluita, joita muu sopimuspuoli tai taho ei voi tarjota, edullisempaan hintaan tai edullisemmin ehdoin kuin ne, joita samaan tuotteeseen tai palveluun sovelletaan hankittaessa niitä elektronista alustaa käyttävän välittäjän kautta.

2. - Edellä 1 momentissa kielletyt yritysten väliset sopimukset ja yritysten yhteenliittymien päätökset ovat mitättömiä lukuun ottamatta tapauksia, joissa niitä seuraavan pykälän nojalla pidetään perusteltuina.

² [- -] [oikeudenkäyntimenettelyn kuvausta]

myönnettyinä lainasummina ja suhteessa edelliseen kuukauteen; tiedot eivät olleet julkisia, niitä ei ollut saatavana eritellysti, eivätkä ne olleet tietojen vaihtamisen ajankohtana tai sen jälkeen saatavilla muista lähteistä.

Edellä kuvatut myynti- ja toimitusehtoja koskeneet tiedot, joita kantajat vaihtoivat keskenään, liittyivät sekä ajantasaisiin että tuleviin ehtoihin.

Koordinoinnin toteutustapa

Tietoja vaihdettiin toukokuusta 2002 maaliskuuhun 2013 vakiintuneen toimintatavan mukaisesti (puhelimitse tai sähköpostitse) kahden- ja monenvälisesti instituutioiden välisissä yhteyksissä vakiintuneiden yhteyshenkilöiden kautta hierarkisuuden ja vastavuoroisuuden periaatteita noudattaen.

Tavoite

Kantajat saivat tietoja vaihtamalla käyttöönsä yksityiskohtaisia, järjestelmällisiä, ajantasaisia ja täsmällisiä tietoja kilpailijoidensa tarjouksista, mikä vähensi kilpailijoiden strategiseen käyttäytymiseen liittyvää epävarmuutta ja kaupallisten paineiden riskiä sekä helpotti toimien yhdenmukaistamista epämuodollisen koordinoinnin ansiosta.

Tietojen vaihtaminen lisäsi keinotekoisesti markkinoiden avoimuutta; kyseessä olevien pankkien tapa esittää kilpailijoidensa kanssa vaihtamansa tiedot poikkesi ymmärrettävyydessään, järjestelmällisyydessään ja selkeydessään merkittävästi vastaavista markkinoiden ja kuluttajien saataville saatetuista tiedoista, jotka olivat vaillinaisia ja jotka esitettiin monimutkaisessa ja hajanaisessa muodossa.

Oikeudellinen ja taloudellinen konteksti

Kantajat ovat luottolaitoksia eli yrityksiä, *joiden toimialana on vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa* ja joihin sovelletaan pankkitoimintaa ja sen harjoittamisoikeutta (vakavaraisuussäännöt) sekä markkinakäyttäytymistä (käyttäytymissäännöt) koskevia erityissääntöjä.

Luottolaitosten vakavaraisuutta ja toimintaa valvoo Banco de Portugal (Portugalin keskuspankki) yhteistyössä Euroopan keskuspankin kanssa.

Portugalissa toimi kolmekymmentä luottolaitosta, mutta vuonna 2013 noin 78 prosenttia kansallisen pankkisektorin kaikista varoista oli keskittynyt viiteen suurimpaan maassa toimivaan luottolaitokseen, jotka ovat kantajat eli CGD, BCP, BES, BPI ja Santander.

Neljän suurimman luottolaitoksen painoarvoa kokonaisvaroina kuvaavan C4-indeksin mukaan niiden osuus kokonaismarkkinoista on yli puolet eli 69

prosenttia. C5-indeksi ylittää 75 prosentin rajan ja vastaa noin 78:aa prosenttia kansallisesta pankkijärjestelmästä.

Kun otetaan huomioon myös kuudenneksi suurin luottolaitos, kantajana oleva Montepio (CEMG), C6-indeksin ilmaisema keskittymisaste on 83 prosenttia.

Luottolaitosten toimintaa ja varoja mittaava indikaattori osoittaa, että kuuden suurimman Portugalissa toimivan luottolaitoksen hallussa oli yli 80 prosenttia koko kansallisen pankkijärjestelmän varoista.³

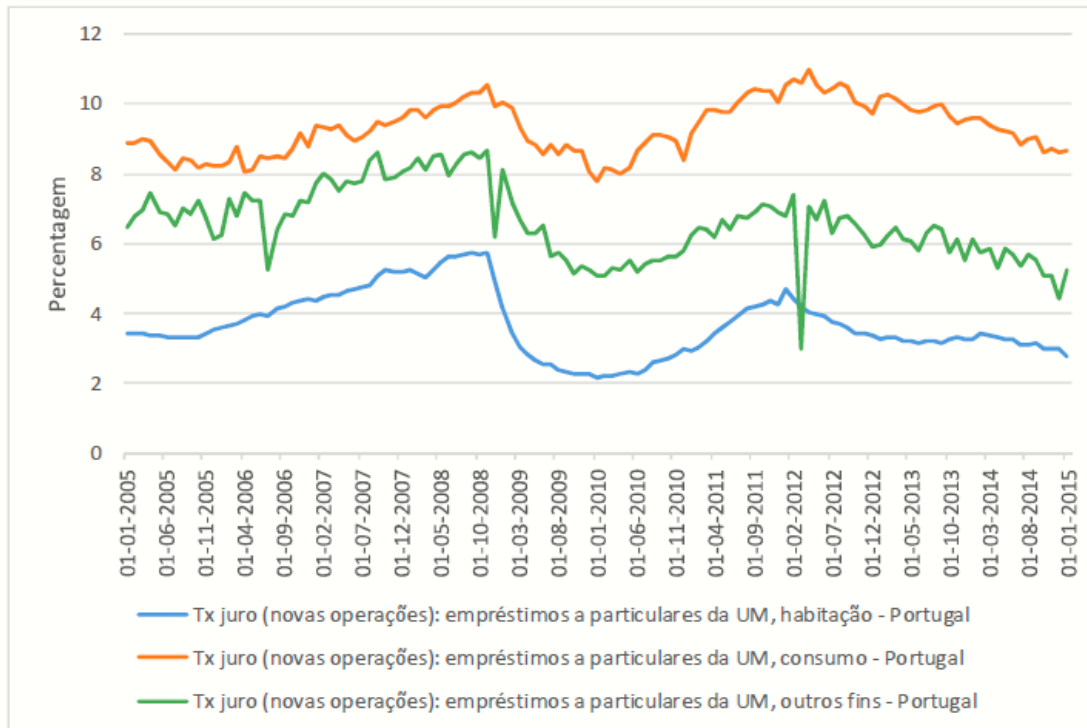
Kaavio 1: Portugaliin sijoittautuneiden muiden rahoituslaitosten⁴ euroalueella asuville yksityishenkilöille myöntämien uusien asuntolainojen, kulutuslainojen ja muiden lainojen korkotason kehitys tammikuusta 2005 tammikuuhun 2015⁵

³ Autoridade da Concorrência ja Banco de Portugalin joulukuussa 2009 julkaisemassa tutkimuksessa nimeltä *Mobilidade no Setor da Banca a Retalho em Portugal* (Liikkuvuus Portugalin vähittäispankkitoiminnassa) havaittiin järjestelytiliasiakkaiden liikkuvuuden esteitä, joiden aiheuttajia olivat vaihtoehtojen etsimisen kustannukset, transaktiokulut sekä tilin avaamiseen ja sulkemiseen liittyvät hallinnolliset kulut.

Samassa tutkimuksessa todettiin, että vuosina 2003, 2006 ja 2007 vanhojen asuntolainasopimusten siirtyminen kansallisten pankkien välillä oli hyvin vähäistä, sillä vain kaksi prosenttia asuntolainasopimuksista siirtyi pankista toiseen, siinä missä EU27:n keskiarvo on 14 prosenttia.

⁴ Muiden rahoituslaitosten alasektoriin kuuluvat pankit, keskinäiset säästöpankit ja osuuspankit sekä kiinteistösijoitusrahastot.

⁵ Lähde: Autoridade da Concorrência Banco de Portugalin toimittamien, Portugaliin sijoittautuneiden muiden rahoituslaitosten euroalueella asuville yksityishenkilöille myöntämien uusien asuntolainojen, kulutuslainojen ja muiden lainojen korkotason kehitystä tammikuusta 2005 tammikuuhun 2015 koskevien tietojen perusteella.

[Kaavion teksti: Prosenttia

sininen = Korkotaso (uudet lainat): rahaliiton alueella asuville yksityishenkilöille myönnettyt asuntolainat – Portugali
 oranssi = Korkotaso (uudet lainat): rahaliiton alueella asuville yksityishenkilöille myönnettyt kulutuslainat – Portugali
 vihreä = Korkotaso (uudet lainat): rahaliiton alueella asuville yksityishenkilöille myönnettyt muut lainat – Portugali]

Luottolaitos voi vapaasti määrittää sopimuskohtaisen korkomarginaalin ottaen huomioon erityisesti lainan määrän ja sen avulla hankittavan tai rakennettavan kiinteistön arvon välisen suhteen (*Loan-to-Value*, LTV) sekä asiakkaan luottoriskin. Korkomarginaalia voidaan luottolaitoksen kaupallisen strategian mukaan pienentää vastineena muiden tuotteiden vapaaehtoisesta hankkimisesta (oheismyynti).⁶

Asuntoluotot ovat olleet portugalilaispankeille merkittävä tuote, sillä niiden osuus yksityishenkilöille myönnettyjen luottojen kokonaismäärästä on ollut erittäin suuri (viime vuosikymmenellä noin 89 prosenttia yksityishenkilöiden rahoitusratkaisuista⁷).

⁶ Idem.

⁷ Ks. *Estatísticas Monetárias e Financeiras* (Raha- ja rahoitustilastot), Banco de Portugal, 2015, taulukko B.4.1.4, <https://www.bportugal.pt/publications/banco-de-portugal/2015/123> ja <https://www.bportugal.pt/sites/default/files/anexos/pdf-boletim/bedez15.pdf>, viitattu 4.9.2019, s. 88 060–88106 etupuoli.

Euriborin kehityksestä poiketen rahoituslaitosten uusiin asuntoluottoihin soveltamat korkomarginaalit lähtivät vuoden 2008 puolessavälissä selvään nousuun.

Euriborin laskiessa äkillisesti keskimääräiset korkomarginaalit lähtevät pitkäkestoiseen nousuun, mikä lieventää korkotason laskua, joka Euriborin äkillisestä laskusta muuten seuraisi.

Yksityishenkilöille myönnettyjen asuntoluottojen volyymi pieneni vuoden 2010 lopusta ainakin joulukuuhun 2014 asti.

Vuosina 2010 ja 2011 kulutusluottojen korkotaso alkoi nousta, ja samalla korkomarginaalit kasvoivat voimakkaasti ja pitkään ylittäen vuonna 2012 vuoden 2008 huipputasoa.

Vuonna 2012 mainittu korkotaso oli laskussa, mikä heijasti korkomarginaalien vakautumista (vaikka ne olivat yhä korkeammalla tasolla kuin ennen vuotta 2012) ja Euriborin laskua.

Korkomarginaaleja koskevien tietojen vaihto tiivistyi vuosina 2008–2010 tapahtuneen Euriborin äkillisen laskun yhteydessä, joka aiheutti korkotason laskun. Euriborin kyseisen laskun jälkeen kyseessä olevien pankkien korkomarginaaleissa voidaan havaita selvää yleistä nousua, minkä seurauksena korkotaso nousi, sillä korkomarginaalien nostamisella voitiin kompensoida Euriborin laskua:

Kyseessä olevat pankit vaihtoivat vuosina 2002–2013 säännöllisesti ja yrityskohtaisesti eritellyssä, yksilöidyssä muodossa strategisia ei-julkisia taikka vaikeasti saatavilla tai luokiteltavissa olleita tietoja, jotka koskivat senhetkisiä tai tulevia seikkoja.

Vaihdettuihin tietoihin sisältyi lähitulevaisuudessa odotettavissa olleita strategisen käyttäytymisen tai sovellettavien ehtojen muutoksia koskevaa tietoa, jota kyseessä olevat pankit saattoivat hyödyntää kaupallisen strategiansa laatimisessa.

Kyseiset tiedot poikkesivat luottolaitosten rahoitustuotteisiinsa ja -palveluihinsa liittyvien tiedonanto- ja avoimuusvelvollisuuksiensa täyttämiseksi toimittamista tiedoista⁸ sekä tiedoista, joita ne toimittivat luottosopimuksista neuvottelemisen ja niiden tekemisen yhteydessä ja voimassaoloaikana⁹ sekä talletusten vastaanoton ja

⁸ Ks. Banco de Portugalin tiedote (Aviso) nro 10/2008.

⁹ Ks. Banco de Portugalin tiedote (Aviso) nro 10/2008 asuntolainasopimuksista ja niihin liittyvistä luotoista, Banco de Portugalin tiedote nro 16/2012 asuntolainasopimuksista, joiden vakuutena on kiinnitys tai muu oikeus kiinteistöön, ja ohje (Instrução) 12/2013 kulutusluottosopimuksista.

säilyttämisen yhteydessä¹⁰ annettavia tietoja koskevien vähimmäisvaatimusten perusteella.

Asuntoluottojen myöntämistä koskevat voimassa olevat säännöksiin perustuvat velvoitteet, ja erityisesti velvollisuus antaa nähtävillä standardoitu tietosivu (nykyinen ESIS), joka sisältää yksityiskohtaiset tiedot luottosopimuksen ehtoista (todellinen ja nimellinen vuosikorko sekä muut maksut, kuten komissiot, vakuutukset ja kulut, erääntymisaika sekä nykyhetken skenaarioon ja Euriborin enimmäisarvoon 20 viime vuoden aikana perustuvat lyhennyserien määrät), eivät ole vertailukelpoisia tai yhteneväisiä sen kilpailevien pankkien eri tarjouksia vertailevan analyysin kanssa, jota kyseessä olevat pankit vaihtoivat keskenään.

Kyseessä olevien pankkien toiminta on ollut laajamittaista ja maanlaajuista, ja sen on syytä epäillä haitanneen muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden uusien toimijoiden pääsyä markkinoille varsinkin vähittäispankkitoiminnassa.

Kantajat vaihtoivat liiketoimintaan liittyviä tietojaan suljetussa piirissä, minkä vuoksi uusi alalle tulija, joka oli piirin ulkopuolella, oli epäedullisessa asemassa, koska sillä ei ollut käytössään vastaavia tietoja.

Vaihdetut tiedot koskivat sekä Portugalissa että muualla asuvia asiakkaita.

Tietojen vaihtaminen edisti Portugalin markkinoiden eristämistä, koska sen avulla vahvistettiin Portugalin markkinoille pääsyn esteitä ja vaikeutettiin alalle tuloa.

Kaksijakoiset ja kilpailua edistävät vaikutukset

Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käsittelemässä asiassa tai siinä järjestetyssä valmisteluistunnossa tai pääkäsittelyssä **ei ole osoitettu eikä yksilöity** i) sopimuksesta aiheutuneita tehokkuushyötyjä (syy-yhteys), ii) väitettyjen tehokkuushyötyjen vaikutuksia kuluttajien hyvinvointiin eikä iii) rajoitusten välttämättömyyttä kilpailun kannalta.

Asiassa ei ole osoitettu eikä yksilöity tehokkuushyötyjä, jotka voisivat aiheuttaa yleisen myönteisen vaikutuksen kuluttajien hyvinvointiin, kuten alempia hintoja, parempilaatuista tai monipuolisempaa tarjontaa tai innovaatioiden lisääntymistä.

Tietojen vaihto kohdistui liiketoimintaan liittyviin tietoihin, eikä kyse ollut tuotantokustannusten alentamiseksi toteutettavasta benchmarking-tyyppisestä vertailevasta analysoinnista, jolla voisi onnistuessaan olla asiakkailta perittäviä hintoja alentava vaikutus.

Vaihdetut tiedot eivät sisällöltään olleet sellaisia, että ne olisivat soveltuneet *haitallisen valikoitumisen* ongelman välttämiseen tai ratkaisemiseen, sillä niissä ei otettu huomioon asiakkaiden yksilöllistä riskiprofiilia (pankkikäyttäytyminen,

¹⁰ Ks. tiedote (Aviso) nro 4/2009 yksinkertaisista talletuksista (*depósitos simples*) ja tiedote nro 5/2009 indeksoiduista ja kaksinkertaisista talletuksista (*depósitos duais*).

omaisuus, luottojen maksuerien suorittamatta jättäminen), vaan ne koskivat enemmänkin luottojen korkomarginaaleja ja luotonantovolyymeja erittelemättä näitä seikkoja asiakaskohtaisesti tai yhdistämättä niitä yksittäisiin asiakkaisiin.

Tietojen vaihdolla ei todettu olleen kuluttajan kannalta avoimuutta lisääviä ja siten kilpailua edistäviä vaikutuksia.

2. Oikeussäännöt, joihin viitataan

SEUT 101 artikla (aiempi EY 81 artikla)

Kilpailulain (Lei da Concorrência) 9 § ([aiemman] lain 18/2003 4 §)

3. Ennakkoratkaisupyynnön perustelut

Asiassa riidanalaista on se, voidaanko tosiseikkoja arvioida oikeudellisesti siten, että ne muodostavat *tarkoitukseen perustuvan* kilpailunrajoituksen.

Kantajien mielestä näin ei ole, sillä tietojen vaihto ei ole *riittävän* vahingollista, jotta se voisi rajoittaa kilpailua.

Vaihdettujen tietojen luonne (arkaluontoinen ja strateginen), tietojen vaihdon kesto (vuosina 2002–2013), markkinoiden verraten suuri keskittymisaste (kuudella pankilla yli 80 prosentin markkinaosuus) ja vaihdettujen liiketoimintaa koskevien tietojen hyödyllisyys (nykyiset ja tulevat **hinnat sekä tuotantovolyymit**) viittaavat siihen, että tietoja vaihdettiin kaupallisten paineiden sekä kilpailijoiden strategiseen käyttäytymiseen liittyvän epävarmuuden lievittämiseksi, ja se toteutettiin epämuodollisena koordinoituna, joka rajoitti kilpailua.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on käsitelty *tarkoitukseen ja vaikutukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta*, mutta *erillisten* tietojen vaihtamista koskevaa *ennakkopäätöstä* ei ole, eikä oikeuskäytäntö tarjoa suoranaista tukea käsiteltävän asian kaltaisen tilanteen ratkaisemiseen (pankkilaitosten välinen epämuodollinen koordinointi, jossa nämä tekevät käytännön tason yhteistyötä vaihtamalla tietoja keskenään), joten tämän ennakkoratkaisupyynnön esittäminen on perusteltua.¹¹

¹¹ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 2.4.2020, Budapest Bank (C-228/18, EU:C:2020:265).

Unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, Groupement des cartes bancaires (C-67/13 P, EU:C:2014:2204).

Unionin tuomioistuimen tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands (C-8/08, EU:C:2009:343).

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 2.2.2022, Scania (T-799/17, EU:T:2022:48).

Kantajat ovat oikeuskäsittelyn alusta asti ehdottaneet ennakkoratkaisupyynnön esittämistä, mutta asiaa käsittelevä tuomioistuin on pyynnön tarkoituksenmukaisuuden kannalta pitänyt tarpeellisena lausuntojen esittämistä käsiteltävästä asiasta ja erityisesti tosiseikkojen, joita pidetään toteen näytettyinä, ja toteen näyttämättömien tosiseikkojen vahvistamista, sillä viimeksi mainittu on merkityksellinen varsinkin arvioitaessa tietojen vaihtamisesta väitteen mukaan aiheutuneita kaksijakoisia ja kilpailua edistäviä vaikutuksia, joita ei oikeudenkäyntimenettelyssä ole osoitettu.

4. Nopeutettua menettelyä koskeva pyyntö (105 artikla): vanhentumisvaara

Ennakkoratkaisupyynnön kohteena oleva hallinnollisia seuraamuksia koskeva asia päätettiin 8.4.2022 käsitellä kiireellisenä ilmeisen vanhentumisvaaran vuoksi.

Vanhentumisaikaa koskevan alustavan arvioinnin perusteella pääasiassa käsiteltävät tapahtumat vanhentuvat **30.3.2023**, sillä varauksella, että konkreettisia lykkäämis- ja keskeytymisperusteita on arvioitava erikseen.

Ennakkoratkaisupyynnön käsittelyn lisäksi asiassa ovat odotettavissa vielä seuraavat vaiheet: Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão tuomio (ensimmäinen oikeusaste), jossa oikeussääntöjä sovelletaan asian tosiseikkoihin, valitus Tribunal da Relação de Lisboaan (toinen oikeusaste) ja valitus Tribunal Constitucionaliin (perustuslakituomioistuin).

Vaikka pääasian oikeudenkäyntimenettelyn lykkääminen tämän ennakkoratkaisupyynnön esittämisen vuoksi lykkääkin vanhentumista (RGCO:n 27-A §:n 1 momentin a kohta), vanhentumiseen on jo viitattu asiassa, eikä ennakkoratkaisupyynnön esittämisellä asianosaisten mielestä voida perustella vanhentumisen lykkääntymistä, mikä on omiaan tuomaan ennakkoratkaisupyynnön esittävän tuomioistuimen ja ylempien oikeusasteiden ratkaistavaksi lisää kysymyksiä.

Toisaalta tosiseikat tapahtuivat vuosina 2002–2013, joten **asia on yleis- ja erityisestävyyden vuoksi tarpeen ratkaista pian** (asiaa arvioitiin ensimmäisessä oikeusasteessa 6.10.2021–28.4.2022). Lisäksi esitettävien ennakkoratkaisukysymysten **selväpiirteisyys**, joka selittyy valmisteluistunnon ja pääkäsittelyn dynamiikalla, ja keskittyminen tosiseikkoihin, joita pidetään toteen näytettyinä, ja **toteen näyttämättömiin** tosiseikkoihin antanevat unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden kysymysten nopeaan selvittämiseen.

5. Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko SEUT 101 artikla (aiempi EY 81 artikla) esteenä sille, että tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi luonnehditaan kilpailijoiden välistä kattavaa ja kuukausittaista tietojenvaihtoa, joka koskee

asunto-, yritys- ja kulutusluottoihin liittyviä liiketoiminnan ehtoja (kuten nykyisiä ja tulevia korkomarginaaleja ja riskimuuttujia) ja (kuukausittaisia, yksilöityjä ja eriteltyjä) tuotantoarvoja, kun tietoja vaihdettiin säännöllisesti ja vastavuoroisesti vähittäispankkialalla keskittyneillä markkinoilla, joilla on alalle pääsyn esteitä, mikä näin lisäsi keinotekoisesti avoimuutta ja vähensi kilpailijoiden strategiseen käyttäytymiseen liittyvää epävarmuutta?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko sama määräys esteenä kyseiselle luonnehdinnalle silloin, kun kyseisen tietojenvaihdon ei ole osoitettu eikä yksilöity aiheuttaneen tehokkuushyötyjä taikka kaksijakoisia tai kilpailua edistäviä vaikutuksia?

[– –] [muotoseikkojen kuvausta] [– –] [nopeutettua menettelyä koskevan pyynnön ja sen perustelujen toistaminen] [– –] Kunnioittavasti

tuomari
Mariana Gomes Machado

TYÖASIAKIRJA